

Αν δεν υπήρχε μια μικρή σειρά μαυρόασπρων φωτογραφιών, οι μνήμες για τις πρώτες επισκέψεις το καλοκαίρι του '63 στην Πάρο, στον Πόρο και στην Κέρκυρα θα ήταν πιο ισχνές.

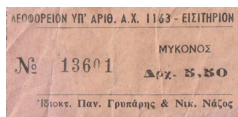


Ευτυχώς οι εικόνες διασώθηκαν, ψηφιοποιήθηκαν, αρχειοθετήθηκαν και δυστυχώς αποτελούν κάθε θέρος, εδώ και αρκετά χρόνια, ένα είδος ενοχλητικής υπόμνησης για χαμένες πραγματικότητες.

Μια δεκαετία αργότερα, Ιούλιος του '73 ήταν, παραμονές του δημοψηφίσματος του χουντικού καθεστώτος, όταν προέκυψε ολότελα απρόσμενο σενάριο με ανατρεπτική εξέλιξη. Νήσος Νάξος με φίλο και φίλες, άνευ γονέων και επιτηρήσεων σε ένα αλλόκοτα γοητευτικό κουαρτέτο.

Κάτι σαν ορισμός της ευτυχίας που αγνοούσες την ύπαρξη της και ω της πανωλεθρίας της επιμελητείας δεν υπάρχει ούτε ένα μαυρόασπρο καρέ.

Σε μια απόπειρα να σώσω τις μνήμες από την απειλή της λήθης, κράτησα αργότερα σημειώσεις. Όχι μόνο για τη σύνθεση και τις δραστηριότητες της παρέας που μοιραία αποτέλεσε εισαγωγή σε άλλους κόσμους, αλλά κυρίως για εκείνη την λιτή, απόκοσμη ομορφιά που αναδύθηκε μπροστά μου και χρειάστηκε καιρό για να εκτιμηθεί επακριβώς, όχι τόσο λόγω προσωπικής αδυναμίας, όσο διότι έρχονταν ολοένα επιταχυνόμενες οι αλλαγές που ισοπέδωναν πρωτόλειες εικόνες και συμπεριφορές.



Ακόμα δυο χρόνια αργότερα, τον Ιούνιο του '75, η πρώτη επίσκεψη στην Μύκονο γέμιζε περισσότερο το γλυκό μαξιλάρι της μνήμης, πάνω στο ίδιο μοτίβο. Δηλαδή χωρίς μηχανάκι, χωρίς ρόδες γενικώς, χωρίς πλεούμενο. Με το λεωφορείο και 5,5 δραχμές στον Ορνό από το σπίτι της μητέρας του Μιχαήλ στο κέντρο της πόλης που, αν και ως ιδιοκτήτες ήταν απόντες, μας φιλοξενούσαν.

Διασώθηκαν και λίγες εικόνες, χρωματιστές παρακαλώ, έτσι ως πολύτιμη παρακαταθήκη με κάπως κρυφή τη μαρλμποριά που έκαιγε ανάμεσα σε δείκτη και μεσαίο του αριστερού χεριού, πάντα με τη σχετική συστολή για το αμαρτωλό της πράξης.

Ο Σαρωνικός, αν και λιγότερο εξωτικός στη συλλογική εκτίμηση, υπήρξε τη δεκαετία του '70 πολύ πιο οικείος για διάφορους λόγους, έτσι Αίγινα, Ύδρα, Σπέτσες με τροφοδότησαν με πληθώρα εικόνων.

Ας προστεθούν και οι επισκέψεις σε Ρόδο το '69, σε Μυτιλήνη και Κρήτη το '73 έτσι σαν ολοκλήρωση του τι παραστάσεις μπορεί κανείς να είχε συλλέξει τότε. Ας μην λησμονηθεί η αχαράκτηριστη, βλακώδης, άρνηση λόγω επαγγελματικής ευσυνειδησίας, σε πρόσκληση να κατέβω στην Σαντορίνη τον Ιούλιο του '79.

Κρατώ ακόμα την προσκλητήρια κάρτα και χαμογελώ με την απώλεια εκείνης της εμπειρίας αλλά κυρίως με τη δυσάρεστη εξέλιξη που είχε, παρά την τότε θυσία, η επαγγελματική μου ευσυνειδησία αλλά και με την μάλλον ευχάριστη τροπή της μη περαιτέρω συναισθηματικής εμπλοκής με την προσκαλούσα. Τέσσερα χρόνια αργότερα υπηρετών την μητέρα πατρίδα σε τάγμα του βορά, είδα το Summer Lovers με την Daryl Hannah γυρισμένο στην Σαντορίνη, τίποτα σπουδαίο, αλλά στο χακί της θητείας ήταν για Όσκαρ χαμένης θερινής ευκαιρίας.

Είναι η ζωή, ένα παιχνίδι ανάμεσα σε τύχη και ατυχία, που συχνά δυσκολεύεται να εκτιμήσεις σε πρώτο χρόνο την ατυχία της τύχης, αλλά και το αντίστροφο. Πολύ φοβούμαι δε, ότι εξίσου συχνά, σε αυτό το παιχνίδι είσαι επιβάτης και όχι κυβερνήτης. Ακόμα και

όταν εσύ αποφασίζεις, ή έτσι θαρρείς έρχεται κάποιο περιστατικό τυχαίο που μπορεί να σε βυθίσει στην ατυχία. Συμβαίνει και το ανάποδο.

Τέλος πάντων επειδή απομακρυνθήκαμε, το ζητούμενο είναι η αλματώδης μεταμόρφωση του τόπου, ο οποίος σύμφωνα με την ταπεινή μου γνώμη χάνει την αξία, την μοναδικότητα, την απλότητα και την κλίμακά του. Ιδίως τα δύο τελευταία ενοχλούν περισσότερο όταν αντικρίζεις εκτεταμένα, ογκώδη, άσχημα ξενοδοχειακά συγκροτήματα που έχουν παραμορφώσει το τοπίο. Κάτι εξίσου βίαιο είναι η συμπεριφορά των ανθρώπων. Πως μπορεί να υπάρξει αντίλογος στην αλαζονεία του όποιου πρώιμου πλούτου, στην απώλεια της γνήσιας ευγένειας και στην θορυβώδη περιφορά της έλλειψης στοιχειώδους πολιτισμού;

Και τότε έρχεται στο νου η κινηματογραφική μεταφορά της νουβέλας «The rum diary» του ασφαλώς ιδιόμορφου

Hunter S. Thompson

, όπου σε μια έρημη μαγευτική παραλία του Πουέρτο Ρίκο ο κομψός Αμερικανός επιχειρηματίας που τον υποδύεται ο

Aaron

Eckhart,

συνομιλεί με τον αρκετά χύμα δημοσιογράφο (

Johnny

Depp

) τον οποίο θέλει να προσεταιριστεί εξαγοράζοντας τον ώστε να προωθήσει τα συμφέροντά του και να οικοδομήσει χιλιάδες τετραγωνικά ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων. Τότε λοιπόν, ο

Eckhart μέσα στα λευκά λινά του κοστούμια κοιτά

τη θάλασσα και μονολογεί ξεδιάντροπα:

«Κοίτα, ένας Ωκεανός από χρήμα».

Το μέτρο ήταν ένα από τα μεγαλύτερα εφόδια αυτού του τόπου. Ακόμα και όταν χανόταν θυσία στο βωμό του παράλογου (όρα Θερμοπύλες, Μεσολόγγι, Δεκέμβρης) ήταν άλλος ένας τρόπος να αντιληφθούμε την αξία του. Ήταν σαν δομικό στοιχείο αυτής της Ελλάδας, που υπαγορεύτηκε και από την φτώχεια που την έδερνε.

Είναι, ή καλύτερα ήταν η ίδια φτώχεια που είχε εμποδίσει τον τόπο να απολέσει τον χαρακτήρα και την ταυτότητα του. Και είναι το είδος της ευμάρειας που συνάντησε η Ελλάδα από τα τέλη του προηγούμενου αιώνα που κατεδάφιζε με τρόπο ταχύ και τραχύ το παρελθόν της, οικοδομώντας ένα άμετρο μέλλον.

Το σημειώνει τόσο παραστατικά ο Jacques Lacarrière στο αριστουργηματικό «Ελληνικό καλοκαίρι» (L' été grec): «Πλησίασα τον Παράδεισο όταν ζούσα στην Πάτμο, στην Ύδρα, αλλά και αυτή την αρρώστια του συνδυασμού ομορφιάς και καθημερινής μιζέριας σ' ένα μαγευτικό τοπίο, αυτής της φτώχειας που κολλάει από αιώνες πάνω στο πετσί των Ελλήνων και τους υποχρεώνει να τα αφήνουν αυτά τα νησιά για να ξενοδουλεύουν στο εξωτερικό».

Κάποιος απαισιόδοξος, ή έστω ενημερωμένος αισιόδοξος, μπορεί να ισχυριστεί ότι τώρα συμβαίνει κάτι ανάλογο και ίσως πιο στενάχωρο. Ότι όσοι Έλληνες εργάζονται σε βαριά ελληνικά τουριστικά θέρετρα σχεδόν ξενοδουλεύουν στο εξωτερικό. Ακούγεται οξύμωρο, αλλά ειλικρινά, πόση Ελλάδα έχει περισσέψει στα ισχυρά τουριστικά χαρτιά;

Ο Lacarrière σημειώνει επίσης με δεξιοτεχνία για τις άγονες γραμμές για τα βαπόρια της εποχής αναφέροντας μεταξύ άλλων και τον «Παντελή». Και ναι τότε, θυμήθηκα δυο πράγματα που αποτυπώθηκαν έντονα από τα μερόνυχτα στην Πάρο του '63.

Το ένα ήταν το σπρέι της θάλασσας που χτύπαγε, όχι και τόσο αθόρυβα, το παράθυρο του σπιτιού που μέναμε όταν σήκωνε γερό βοριά, και το άλλο την μάνα μου να με κρατά όσο πιο σφικτά μπορούσε ανάμεσα στο συνωστισμό ώστε να επιβιβαστούμε στο ήδη υπερφορτωμένο «Παντελής» για το δρομολόγιο της επιστροφής. Το θυμόμασταν αυτό το περιστατικό από καιρό σε καιρό, όσο ήταν εν ζωή, και χασκογελούσαμε σχολιάζοντάς το. Ε! τότε δεν ήταν και τόσο χιουμοριστικό. Όπως και τα παρακάτω αλιευμένα από το διαδικτυο δεν ξεχειλίζουν από χιούμορ, αλλά είναι αρκούντως Ελληνικά.



ΥΠΕΡΦΟΡΤΩΜΕΝΟ Σ. - Θωας έλα τα φίλοι, ξεκίνησε το μεσημέρι του Σαββάτου, ο «Παντελής» για Τήνο, Πάρο, Ύδρα και Σαντορίνη. Μάλος είχε βγή από το λιμάνι στον δυτικό άνεμο, να σταματήσει. Η εξήγηση ήρθε σε λίγο άμεση και εξοργιστική: κάποια κυρία είχε αρχίσει να καπνίζει στον Πειραιά, έκανε το πλοίο και μία που δεν ήταν, καθώς φοιτάει, συνθηματική επέκτεινε το λιμενεσέρει έκαμει σήμα στο δριμόλογο να την περιμένει έξω από τον Πειραιά όπου με δειγνύοντο έπαισε να προλάβει τον «Παντελή». Στις διαμαρτυρίες των 1800 επιβατών (πάλι έκαναν ωσό από τις 6.30 π.μ. και ξεκίνησαν καταταλιωπορήματα για πόλομο ταξί-δι) ο πλοίαρχος απαντούσε πως εκείνος είναι οπαλλήλος και επέκει έτοκός και πως τα ποράσινα πρέπει να γίνονται στο Γουαγκάι... Περύτο να προσέξουμε πως η περί ης ο λόγος κυρία έγινε δεκτή με έκπληκτο-δης άνοιχτες παλάμες και με έ-παιτα που δεν μεταφέρονται στο χαρτί...

Αν το καθεστώς της 21^{ης} Απριλίου άνοιξε το δρόμο για τις παρά θιν' αλός τερατώδεις, ακαλαίσθητες υπερκατασκευές, υποδοχείς μαζικού τουρισμού, ενίοτε με δανεικά και αγύριστα κεφάλαια, η πολλαπλώς διαφημιζόμενη θεότητα της ανάπτυξης παρέλασε, από το '90 και μετά, πάνω σε λεωφόρους ανεξέλεγκτης δόμησης και εκμετάλλευσης με αδικαιολόγητους διθυραμβικούς και πλαστικά χαμόγελα επιτυχίας.

Το πράγμα άρχισε να ξεθωριάζει, καθώς η σημαντικότητα της απλότητας και η γνησιότητα της εντοπιότητας, υποχωρούσε όλο και πιο γρήγορα μπροστά στο τέρας του βιομηχανοποιημένου τουρισμού που εκφράζεται είτε με γνήσια φτήνια, είτε ακόμα χειρότερα με τη φτήνια του πλούτου.

Εκ των υστέρων κρίνοντας, δύσκολα θα μπορούσε να είχε υπάρξει διαφορετική εξέλιξη καθώς δημιουργήθηκαν οι σωστές συνθήκες, ώστε να επιβληθεί το λάθος μοντέλο.

Ζούμε πάνω σε έναν άλλο τόπο πλέον, και όσο οι παραστάσεις από το παρελθόν απομακρύνονται τόσο πιο πολύτιμες γίνονται οι μνήμες. Άκουσα τελευταία την Hope Sandoval μαζί με τους

Mazzy

Star

να παίζουν το

Fade

Into

You

και το βρήκα πολύ αντιπροσωπευτικό για ότι νιώθω για τα περασμένα θέρη και το ξεθώριασμά, αν όχι το κουρέλιασμά τους.

Αρκετά απαισιόδοξο το κομμάτι, ολίγον death όπως το αποδίδει η καλλιτέχνης, αλλά σαν να περιγράφει στο ακέραιο τη σχέση μου με τον τόπο. Υπάρχουν, πάντως, ακόμα μερικές γωνιές που είναι σαν ταξίδι στο χρόνο, σαν παυσίλυπο.

